

3,4,5 Απριλίου 1998

Διαρκές Συνεδρίου του Συνασπισμού για τη Συνθήκη του Άμστερνταμ

ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ - ΟΧΙ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Εισηγητής: Παναγιώτης Λαφαζάνης

A. ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η συνθήκη του Άμστερνταμ σφράγισε μια ιστορική περίοδο που ξεκίνησε πριν από τις συγκλονιστικές εξελίξεις του "89", δρομολόγησε ένα νέο συμβιβασμό μεταξύ των κυρίαρχων πολιτικών δυνάμεων της Ευρώπης, που σφραγίστηκε με την συνθήκη του Μάαστριχτ και κατέληξε στην υπογραφή της νέας Συνθήκης του Άμστερντάμ το τέλος του 1997. Δέκα περίπου χρόνια ξετυλίχτηκαν μπροστά στους Ευρωπαίους πολίτες για να θεσμοθετηθούν η παντοδυναμία της αγοράς, η απελευθέρωση των συναλλαγών και του εμπορίου, η θεοποίηση του ανταγωνισμού, τα νέα ισχυρά κέντρα μονεταριστικής διαχείρισης, (Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών) η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κεφαλαίου σε βάρος των εργαζομένων και των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, η καθιέρωση αυστηρών νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών για την επιτυχία του ενιαίου νομίσματος του ΕΥΡΩ.

Τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής ήταν σκληρά για τους πολίτες της Ευρώπης άνδρες και γυναίκες. Το χάσμα της κοινωνικής και περιφερειακής ανισότητας διευρύνθηκε και η ανεργία εκτινάχθηκε σε διψήφιο αριθμό. Το δημοκρατικό έλλειμμα της Ε.Ε. μεγάλωσε, το περιβαλλοντικό όραμα θόλωσε, η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης παραμερίστηκε. Η περίοδος που κύλησε μέχρι την ολοκλήρωση της εφαρμογής της συνθήκης του Μάαστριχτ σηματοδεύτηκε από γεγονότα και εξελίξεις που διαμορφώνουν μια νέα πραγματικότητα στην Ε.Ε. Ο συμβιβασμός μεταξύ των νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων του ανταγωνισμού, της αγοράς και των σοσιαλδημοκρατικών ιδεών της ανάπτυξης έγινε ετεροβαρής και έκλινε υπέρ του νεοφιλελεύθερου προτύπου οργάνωσης κι ανάπτυξης της Ευρώπης. Η ανεργία, η νέα φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ξενοφοβία ξεπήδησαν δίπλα στο νέο οικονομικό πρόταγμα της απελευθέρωσης των συναλλαγών και του εμπορίου, των αναδιαρθρώσεων της αγοράς με βάση την ευελιξία, την απορρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, την προώθηση του ενιαίου νομίσματος με αυθαίρετες και ανάλγητες επιλογές σταθεροποίησης, την θεοποίηση του ανταγωνισμού.

Οι απαιτήσεις της άλλης όψης του συμβιβασμού της μεγέθυνσης του ευρωπαϊκού προϊόντος αποδυναμώθηκαν ή εγκαταλείφθηκαν. Τα σχέδια της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη και την απασχόληση έμειναν κενό γράμμα. Τηρήθηκαν όμως με ευλαβική αυστηρότητα τα προγράμματα σταθεροποίησης, οι μονεταριστικές πολιτικές, οι δημοσιονομικές και συναλλαγματικές πειθαρχίες.

Η πορεία βελτίωσης των ονομαστικών δεικτών συνοδεύτηκε με την παραμόρφωση του "κοινωνικού προσώπου" της Ευρώπης και του "κράτους-ενημερίας" που οικοδομήθηκαν όλη την μεταπολεμική περίοδο. Οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών βρέθηκαν μπλεγμένες μέσα σε ένα αυστηρό μονεταριστικό δίκτυο με περιορισμένες δυνατότητες άσκησης μακροοικονομικής πολιτικής και πλήρη αδυναμία εφαρμογής συμβατικών οικονομικών πολιτικών για την ανάπτυξη, την κοινωνική προστασία, την απασχόληση.

Ο ΣΥΝ, με απόφαση της Κεντρικής του Επιτροπής (21/6/97) μετά την κατάληξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του Άμστερνταμ, διαπίστωνε:

“Η αναγκαία κοινωνική και δημοκρατική στροφή στην πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης δεν έγινε στο Άμστερνταμ.

- Η προοδευτική αναθεώρηση της συνθήκης του Μάαστριχτ παραμένει ζητούμενο.
- Οι συμβιβασμοί που υιοθετήθηκαν και αποτυπώθηκαν στη διαδικασία και τα κείμενα των πρωτοκόλλων και των ψηφισμάτων δεν θίγουν ουσιαστικά τον πυρήνα της μονόπλευρης αποκλειστικά νομισματικής φιλοσοφίας της συνθήκης του Μάαστριχτ, όπως επαναδιατυπώνεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας που υιοθετήθηκε.
- Για τα αποτελέσματα αυτά της Συνόδου του Άμστερνταμ σοβαρό μερίδιο ευθύνης φέρει η ελληνική κυβέρνηση. Προσήλθε με ένα γενικό σχέδιο διαπραγμάτευσης, χωρίς τακτική και συμμαχίες στα μείζονα ζητήματα, με την γραμμή του “βλέποντας και κάνοντας”, αυτοπεριορισμένη στα λεγόμενα ειδικού ενδιαφέροντος ζητήματα”.

Σήμερα που λίγους μήνες μετά την επικύρωση της συνθήκης από τους 15 ηγέτες, στις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρούνται:

- Μονομερείς προσπάθειες ολοκλήρωσης της Οικονομικής και Νομισματικής Ενοποίησης και της καθιέρωσης του Ενιαίου Νομίσματος χωρίς προοπτική πολιτικής ενοποίησης και κυρίως χωρίς κοινωνική συνοχή και πραγματική οικονομική σύγκλιση.
- Οι τομείς της απασχόλησης, της κατανομής των εισοδημάτων, της προστασίας του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της φτώχειας, της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού μένουν ουσιαστικά έξω από τις νέες συνθήκες του Άμστερνταμ.
- Η περίφημη άλλωστε αναβάθμιση της πολιτικής ενοποίησης που θα ικανοποιούσε κυρίως το μεγάλο δημοκρατικό έλλειμμα της Ένωσης παραμερίστηκε οριστικά. Αντίθετα επιβλήθηκε η ρήτρα “ευελιξίας” (δηλαδή οι προωθημένες μορφές ιδιαίτερης συνεργασίας μεταξύ κρατών-μελών) που επιβάλλει τη διαφοροποιημένη μορφή ολοκλήρωσης, προσβάλλει την υπάρχουσα θεσμική ισορροπία του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, την ισότητα των κρατών-μελών και θέτει σε κίνδυνο τα κοινοτικά κεκτημένα ή ακόμη χειρότερα οδηγεί την Ένωση σε δύο ή περισσότερες ταχύτητες.

Πρώτη και καλύτερη μορφής διαφοροποιημένες ολοκλήρωσης είναι η ONE.

Γι αυτό και οφείλουμε να εκφράσουμε τη ριζική αντίθεσή μας για την σημερινή πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης που δεν έχει οικουμενική οπτική, εμπνέεται από τις νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις, όπως αυτές επαναβεβαιώθηκαν στη νέα Συνθήκη του Άμστερνταμ, οι οποίες έχουν οδηγήσει την ευρωπαϊκή πορεία στα οικονομικά, κοινωνικά, περιβαλλοντικά και θεσμικά αδιέξοδα.

Ο Συνασπισμός, με σταθερο τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό, θα συνεχίσει να αγωνίζεται για μια ενιαία Ευρώπη πολιτικά ενοποιημένη με, με όρους πραγματικής σύγκλισης, κοινωνικής συνοχής, οικολογικής ισορροπίας και ουσιαστικών δημοκρατικών ελέγχων, επαναλαμβάνοντας το αίτημά του για Δημοψήφισμα σε πανευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο, πριν ολοκληρωθούν οι διαδικασίες επικύρωσης της συνθήκης από το ελληνικό Κοινοβούλιο.

B. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Σε ολόκληρη την μετά Μάαστριχτ περίοδο, οι μισθωτοί, οι άνεργοι, οι αγρότες, οι μετανάστες, οι γυναίκες και οι νέοι παρακολουθούσαν άφωνοι και αμήχανοι στην αρχή την όξυνση των προβλημάτων στην απασχόληση, τα εισοδήματα, τις εργασιακές σχέσεις, τα ασφαλιστικά συστήματα, την προστασία του περιβάλλοντος.

Χρέωσαν στη συνέχεια τη δίδυμη κρίση της ανεργίας και του δημόσιου χρέους στην ONE και το Ενιαίο Νόμισμα. Για πρώτη φορά στην πορεία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης παρενέβη το μαζικό κίνημα των ευρωπαίων πολιτών. Στην αρχή με αποσπασματικούς και ασύνδετους αγώνες στην Ιταλία, τη Γερμανία, τη Γαλλία.

Ο Γαλλικός Δεκέμβρης του '95 ξέσπασε για λογαριασμό όλης της Ευρώπης. Έδωσε μια δυναμική απάντηση στη νεοφιλελεύθερη έμπνευση πολιτική διαχείρισης της Ευρώπης και άνοιξε το δρόμο για την ανάπτυξη και παρέμβαση των κοινωνικών κινημάτων.

Ένα πολύχρωμο ευρωπαϊκό μαζικό κίνημα, που ξεκίνησε από όλες τις χώρες της Ένωσης, ένωσε τη διαμαρτυρία του και τη φωνή του στους δρόμους του Άμστερνταμ την ημέρα που του Συμβούλιο Κορυφής της Ένωσης αποφάσισε ερήμην των λαών, των δημοκρατικών θεσμών και των πραγματικών αναγκών των πολιτικών, νέα σύμφωνα σταθερότητας, νέα περίοδο ευρωσκληρύυνσης. Κάτω από την πίεση της νέας ευρωπαϊκής πραγματικότητας, των νέων πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών που έκαναν την εμφάνισή του, οι 15 ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αμβλύνουν τις εντυπώσεις προέβαλαν ως πανάκεια την περίφημη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου, που θα συμπλήρωνε την συνθήκη του Άμστερνταμ με συγκεκριμένες πολιτικές για την απασχόληση.

Την ίδια περίοδο από το Άμστερνταμ μέχρι το Λουξεμβούργο, οι διεργασίες κορυφής συνοδεύτηκαν από την ανάπτυξη ενός ευρύτερου κινήματος αμφισβήτησης της πορείας της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Διαννοούμενοι, οικονομολόγοι, πολιτικά κόμματα της Αριστεράς σκιαγράφησαν με μελανά χρώματα τις ασκούμενες πολιτικές, την εμπροσθοβαρή προώθηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), μόνο με αυστηρότητα και πειθαρχία, χωρίς ανάπτυξη, χωρίς προγράμματα αντιμετώπισης των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, της φτώχειας, της ανεργίας και του αποκλεισμού. Οικονομολόγοι από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, κινήσεις ευρωβουλευτών συνέταξαν εκκλήσεις για “πλήρη απασχόληση”, “κοινωνική συνοχή και ισότητα”, πρόβαλαν πειστικά επιχειρήματα ότι η πολιτική του Μάαστριχτ για την ΟΝΕ είναι αδιέξοδη, ότι οι περιορισμένες νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές και οι περικοπές κοινωνικών δαπανών για να προσεγγιστούν τα αυθαίρετα κριτήρια σύγκλισης είναι επιστημονικά λαθεμένες, κάνουν τους Ευρωπαίους πολίτες δύσπιστους και εχθρικούς προς την ιδέα της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, υποσκάπτουν και την ίδια τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομίσματος.

Αναπτύχθηκε έτσι στην Ε.Ε. μια προοδευτική πολιτική και κοινωνική κινητικότητα που αντιπαράτίθεται στην άκριτη αποδοχή του νοφιλελεύθερου προτάγματος αλλά και στην μηδενιστική αντίληψη των ακραίων δεξιών και συντηρητικών απόψεων για την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.

Γ. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Το “βήμα” αναθεώρησης των συνθηκών της Ένωσης που έγινε στο Άμστερνταμ “ήταν βήμα μετέωρο” και δεν αποτελεί εγγύηση για την προώθηση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Η προσθήκη ενός νέου τίτλου στο κείμενο της Συνθήκης που προβάλλει γενικά την ανάπτυξη της απασχόλησης, καθώς και η δέσμευση για την επιδίωξη μιας συντονισμένης ευρωπαϊκής πολιτικής απασχόλησης, αυτοαναιρούνται από την σαφή αναφορά της Συνθήκης ότι η πολιτική απασχόλησης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών-μελών. Περιορίζεται έτσι δραστικά η δυνατότητα Ενωσιακής δράσης και άσκησης αποτελεσματικών πολιτικών απασχόλησης.

Η ένταξη του Κοινωνικού Πρωτοκόλλου στις κανονιστικές διατάξεις της Συνθήκης αίρει φυσικά μια κραυγαλέα ανισορροπία της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Όμως η συνεχιζόμενη προκλητική διατήρηση εξαιρέσεων σε κρίσιμα θέματα που αφορούν στις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως η αμοιβή εργασίας, το δικαίωμα της απεργίας, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, διαιωνίζουν ένα στίγμα στο κοινωνικό πρόσωπο της Ε.Ε.

Τα άρθρα που συμπλήρωσαν την Συνθήκη για την αντιμετώπιση των διακρίσεων, και την ενίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας ανδρών και γυναικών αποτελούν ένα θετικό βήμα. Παραμένουν όμως στην ουσία κενό γράμμα μια και η εφαρμογή τους είτε απαιτεί ομόφωνη του Συμβουλίου, είτε αναιρείται από αντικρουόμενες διατάξεις..

Τα άρθρα επίσης που προστέθηκαν για να ενισχύσουν την προστασία του ατομου, και την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών προσβάλλονται από την Συνθήκη του Σένγκεν που τελικά ενσωματώνεται στο κοινοτικό δίκαιο.

Παρά τις διακηρυκτικού χαρακτήρα βελτιώσεις της Συνθήκης για τα ζητήματα της απασχόλησης, τα κράτη-μέλη θα αναγκάζονται τελικά να “ρυθμίζουν” τα ίδια τα προβλήματα της απασχόλησης, των εισοδημάτων, των εργασιακών σχέσεων, των ασφαλιστικών και των φορολογικών συστημάτων, σύμφωνα με τις ανάγκες της κυρίαρχης νομισματικής πολιτικής, στις επιταγές της οποίας θα υποτάσσονται όλες οι άλλες πολιτικές της Ένωσης υπό το άγρυπνο βλέμμα και τον έλεγχο της πανίσχυρης Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, που δέν λογοδοτεί σε κανένα θεσμικό όργανο της Ένωσης.

Η ετεροβαρής προώθηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης μόνο με όρους δημοσιονομικής αυστηρότητας, σταθεροποίησης χωρίς συγκεκριμένη αναπτυξιακή πρόταση με στόχο την απασχόληση αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για τη διασφάλιση του κοινωνικού προσώπου της Ε.Ε. και επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της Οικονομικής και Νομισματικής Ενοποίησης ώστε να αναδειχθούν προτεραιότητες στην απάσχιοληση και την κοινωνική συνοχή.

Ταυτόχρονα η έλλειψη συντονισμού των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών λειτουργεί προς όφελος των νεοφιλελεύθερων επιλογών και ρυθμίσεων και οδηγεί στην κοινωνική, φορολογική και οικολογική υποβάθμιση. Μεταξύ 1975 και 1997, ο αριθμός ανέργων στην Ε.Ε. ανήλθε από 5 σε 20 εκατομμύρια και το ποσοστό ανεργίας από 3% σε 11%. Ακολούθησε το φαινόμενο της νέας φτώχειας που χτύπησε αλύπητα την Ευρώπη. 50 εκατομμύρια είναι σήμερα οι φτωχοί στην Ε.Ε. και 5 εκατομμύρια οι άστεγοι.

Επιπλέον η ίδια η ευρωπαϊκή ιδέα απειλείται σοβαρά, γιατί όλο και περισσότεροι Ευρωπαίοι πολίτες σκέπτονται πως αυτή η Ευρώπη δεν είναι η δική τους και αναρωτιούνται εάν οι θυσίες που τους επιβλήθηκαν στο όνομα της υλοποίησης της ΟΝΕ αποφέρουν έστω κάτι θετικό πλην της ανεργίας.

Αντίθετα, απέναντι στις πολιτικές των συμφώνων σταθερότητας, της αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας και της εισοδηματικής λιτότητας, τα κέρδη συνεχώς αυξάνονται, οι χρηματιστικές δραστηριότητες αναπτύσσονται ανεξέλεγκτες σε συνθήκες εκτεταμένης φοροδιαφυγής και ασύδοτης κερδοσκοπίας.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ δεν προώθησε τελικά τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό για την ενίσχυση της Ευρώπης των πολιτών, τη βελτίωση της εξωτερικής ικανότητας της Ένωσης, την μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου, τη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου που θα καλύπτει τις ανησυχίες των Ευρωπαίων πολιτών που επικεντρώνονται στα σημερινά απaráδεκτα επίπεδα ανεργίας και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις αυξανόμενες απειλές στο φυσικό περιβάλλον, την ξενοφοβία, τα ναρκωτικά, το ορανωμένο έγκλημα, τις επιδημίες. Δεν αντιμετώπισε τις μελλοντικές προκλήσεις της Ένωσης μπροστά στον 21ο αιώνα. Δεν δημιούργησε προϋποθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την απασχόληση. Δεν έθεσε τη γνώση στο προσκήνιο. Δεν εκσυγχρόνισε τα συστήματα απασχόλησης. Δεν βελτίωσε τις συνθήκες διαβίωσης. Δεν προώθησε τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις των διαρθρωτικών πολιτικών και της ΚΑΠ. Δεν βάθυνε τη δέσμευση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή για την στήριξη της γεωργίας και την ανάπτυξη της υπαίθρου. Δεν προετοίμασε την Ένωση για την επικείμενη διεύρυνσή της. Δεν προώθησε τον στόχο της μεγαλύτερης δυνατής ενότητας και αποτελεσματικότητας της Ένωσης στις εξωτερικές σχέσεις. Δεν πέτυχε τη δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και προστασίας των κρατών-μελών της Ένωσης. Έτσι ο διπλός στόχος της εμβάθυνσης και της διεύρυνσης της Ένωσης δεν επιτεύχθηκε και φυσικά δεν μπορεί να επιτευχθεί, όταν το ανώτατο όριο του 1,27% του ΑΕΠ που διαθέτει η Ένωση για την σύσταση των ιδίων πόρων δεν διασφαλίζει μια επαρκή, δημοσιονομική πολιτική ικανή για να καλύψει το βαρύ κόστος προσαρμογής και σύγκλισης που πληρώνουν οι φτωχές χώρες, αλλά και τα νέα βάρη των υπό διεύρυνση νέων μελών που είναι αυτομάτως υποψήφιος δικαιούχοι πόρων..

Τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του Λουξεμβούργου

Στη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου, για μια ακόμη φορά, κυριάρχησε το “μονεταριστικό πνεύμα του Μάαστριχτ” που συνοδεύει την ορεία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Όπως ακριβώς και στο Άμστερνταμ, οι ηγέτες των 15 κρατών-μελών, παρά τους ευνοϊκότερους πολιτικούς συσχετισμούς σε σχέση με το παρελθόν, επαναβεβαίωσαν τελικά την άρνησή τους να καλύψουν την μεγάλη απόσταση που χωρίζει τη νομισματική πρόοδο της Ένωσης από το τέλμα της απασχόλησης.

Είναι περίπου βέβαιο ότι το 2002, που θα καθιερωθεί το ενιαίο νόμισμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ανεργία θα καλπάζει ακόμα και η απασχόληση θα καρκινοβατεί.

Η κοινωνική πολιτική σηματοδοτείται οριστικά ως πολιτική δεύτερης κατηγορίας και στην Ε.Ε. ενώ η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και η διατήρηση του “κοινωνικού προσώπου” της Ευρώπης που αποτέλεσε το πεδίο συμβιβασμού για τη νομιμοποίηση της συνθήκης του Μάαστριχτ εγκαταλείπεται.

Την θέση της καταλαμβάνει το κοινωνικό έλλειμμα της Ευρώπης και η φιλανθρωπικού χαρακτήρα ευαισθησία των Ευρωπαίων ηγετών για τους ανέργους μακράς διάρκειας, οι οποίοι πρέπει να έχουν και μια δεύτερη ευκαιρία στη ζωή τους πριν καταταγούν οριστικά στους κοινωνικά αποκλεισμένους.

Τώρα πλέον την θέση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου που συνόδεψε το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης παίρνει η ανάγκη αναμόρφωσης της αγοράς εργασίας και η ευελιξία για την προώθηση του νέου οράματος της ανταγωνιστικότητας. Την θέση της ελπίδας για πλήρη απασχόληση παίρνει η ανάγκη για μια εξάμηνης διάρκειας θέση εργασίας η επιδοτούμενη κατάρτιση για να καλυφθεί με φύλλο συκής το σύγχρονο κοινωνικό αίσχος του κοινωνικού αποκλεισμού και της μακροχρόνιας ανεργίας.

Αυτό ήταν το πνεύμα και η ουσία των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής του Λουξεμβούργου που τελικά επικύρωσαν και την εκτίμηση ότι το βήμα που έγινε στο Άμστερνταμ ήταν μετέωρο και έπεσε στο κενό της κοινωνικής αναληψίας των ευρωπαϊκών συντηρητικών πολιτικών που στήριξαν και άλλοι ηγέτες, μεταξύ των οποίων και κορυφαίοι κεντροαριστεροί ηγέτες και ο Έλληνας Πρωθυπουργός.

Μοναδικό βήμα προόδου και ελπιδοφόρο μήνυμα ο αγώνας της Αριστεράς και του Συνασπισμού, κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων της Ευρώπης, που έχει ενταθεί ιδιαίτερα στις χώρες ατμομηχανές της ΟΝΕ, που εκφράζεται ακόμα και σε κυβερνητικά επίπεδα, που έδωσε την μάχη στο Άμστερνταμ και το Λουξεμβούργο έξω από τα αντίστοιχα κέντρα αποφάσεων, για να επιστρέψει η κοινωνική σύγκλιση και η συνοχή στο επίκεντρο της πορείας της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, να εφαρμοστεί το 35ωρο και να αλλάξουν οι ασκούμενες πολιτικές ή να διαμορφωθούν νέες, για να αντιμετωπιστεί το κοινωνικό έλλειμμα στην Ευρώπη για την καταπολέμηση της ανεργίας, για τη δημοκρατική, κοινωνική, οικολογική, ειρηνική Ευρώπη.

Ο ΣΥΝ, που βρίσκεται μέσα στο μπλοκ των δυνάμεων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς που έχουν θέσει στόχο την Ευρώπη της απασχόλησης και της ανάπτυξης, διεκδίκησε συγκεκριμένες δεσμεύσεις και έκανε συγκεκριμένες προτάσεις σε αντίθεση με την κυβέρνηση και τις άλλες πολιτικές δυνάμεις που είτε πανηγύρισαν για το Άμστερνταμ ή το Λουξεμβούργο είτε σιώπησαν από την αμηχανία της αδιέξοδης πολιτικής τους.

Πρότεινε συγκεκριμένα τρεις δέσμες προτάσεων:

Μία δέσμη προτάσεων για την απασχόληση με κυρίαρχο το αίτημα την μείωση της εβδομαδιαίας εργασίας και την καθιέρωση του 35ωρου με την ίδια αμοιβή.

Μια δεύτερη δέσμη που απευθύνεται στους εργαζόμενους με κυρίαρχο αίτημα τη συνοχή, κατάρτιση και επανεκπαίδευσή τους, για την αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν από τις νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, για την εξεύρεση πηγών άντλησης πόρων, και

Μία τρίτη δέσμη προτάσεων που επιχειρεί να συνδέσει τη νομισματική πολιτική και το ενιαίο νόμισμα με συγκεκριμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους για ανάπτυξη της απασχόλησης και της κοινωνικής προστασίας.

Δ. ΤΟ ΝΕΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΡΑΜΑ

Σήμερα είναι αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε η αναζήτηση ενός νέου θεσμικού και οικονομικού σχεδιασμού για την είσοδο της Ένωσης στον 21ο αιώνα. Ενός σχεδιασμού που θα έχει οικουμενική οπτική και που θα συμπληρώνει την εξέλιξη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με πολιτικές θεσμικής αναβάθμισης, κοινωνικής συνοχής, συνεχούς διεύρυνσης για μια ενιαία συμμετοχή κοινωνική και οικολογική Ευρώπη σε συνθήκες ασφάλειας, ειρήνης, δημοκρατίας και πολυπολιτισμικής ανάπτυξης, με ισότητα αντιπροσώπευσης για όλα τα κράτη μέλη και ισότητα ευκαιριών και δικαιωμάτων για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, ανεξαρτήτως χρώματος, έθνους, φυλής, φύλου και καταγωγής.

Ενός σχεδιασμού που θα διαμορφώνει ευρωπαϊκές οικονομικές πολιτικές, οι οποίες θα έχουν ως στόχο την περιστολή της ανεργίας, του αποκλεισμού της φτώχειας και θα οδηγούν προς μία νέα εποχή πλήρους απασχόλησης και μείωσης του εργάσιμου χρόνου αντί του “ευέλικτου εργασιακού μοντέλου” που προωθείται σήμερα ως διέξοδο από την κρίση απασχόλησης.

Η Πρόταση της ευελιξίας προβάλλει τη μορφή της ευέλικτης επιχείρησης. Η νέα μορφή ευέλικτης επιχείρησης είναι μια πιο απαιτητική μορφή οργάνωσης της εργασίας που ικανοποιεί κυρίως επιχειρηματικά συμφέροντα. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο μοντέλο οργάνωσης αλλά μια διαδικασία συνεχούς αλλαγής, μια απεριόριστη ποικιλία προτύπων τα οποία προσαρμόζονται συνεχώς στις συνθήκες και τις ανάγκες που κάθε φορά επικρατούν σε κάθε επιχείρηση. Απαιτεί υψηλότερα προσόντα και ανάπτυξη νέων πιο σύνθετων δεξιοτήτων. Πολλές κατηγορίες εργαζομένων θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες προσαρμογής. Οι ηλικιωμένοι, οι νέοι με χαμηλά επίπεδα προσόντων οι γυναίκες και όσοι ζούν σε περιοχές υψηλής ανεργίας ή χαμηλής κινητικότητας θα αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα ενώ αμφισβητείται έντονα η αρμονική ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας και της ασφάλειας. Η επίτευξη αυτής της ισορροπίας επιβάλλει την ανάγκη ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των νέων προβλημάτων που αναφύονται στα καινούργια πρότυπα και τις νέες μορφές ευέλικτης απασχόλησης που προωθούνται όλο και περισσότερο.

Το ευρωπαϊκό όραμα για να διατηρηθεί και να επιτευχθεί πρέπει να είναι επωφελέσκα και αποδεκτό στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

Απαιτούνται πολιτικές διεργασίες και κοινωνικοί αγώνες σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο για τον επανακαθορισμό των βασικών οικονομικών στόχων, για την αναβάθμιση και προσαρμογή των θεσμικών μέσων και εργαλείων για την επίτευξη των κοινωνικά αποδεκτών επιλογών, για την αλλαγή των πολιτικών συσχετισμών και την ανάπτυξη κοινωνικών κινημάτων ανταγωνιστικών προς τις νέες συντηρητικές επιλογές.

Η ακάθεκτη πορεία για αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της ευελιξίας πρέπει να αντισταθμιστεί με την καθιέρωση νέων βασικών οικονομικών στόχων, της βιώσιμης ανάπτυξης της αναβάθμισης του αΐλου κεφαλαίου, της πλήρους απασχόλησης, της μείωσης του εβδομαδιαίου χρόνου στις 35 ώρες, της κοινωνικής ισότητας και ασφάλειας και της διατήρησης του οικολογικού περιβάλλοντος της αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

Η μονομερής εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και η άμεση προώθηση της ΟΝΕ πρέπει να ισορροπηθεί με βάθεμα της πολιτικής ενοποίησης και την ενίσχυση της δημοκρατίας, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας στη λειτουργία των θεσμών με βάση την ισότιμη αντιπροσώπευση με μια νέα δυναμική ανάπτυξης της κοινωνικής Ευρώπης. Η συνθήκη του Αμστερνταμ υπολείπεται εμφανώς των προσδοκιών των ευρωπαίων πολιτών. Η προοπτική ανάπτυξης μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και μιας Κοινής Αμυντικής Πολιτικής και πολιτικής Ασφάλειας και ιδίως αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών απέναντι σε παραβιάσεις ή απειλές των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. έχει στήν ουσία εγκαταληφθεί. Στον

οικονομικό τομέα η προώθηση της ONE δέν εξασφαλίζει αυτομάτα προοπτική πραγματικής συγκλίσης των οικονομιών.

Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ δεν σημαίνει και αυτόματη αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της Ε.Ε. Κυρίως της δίδυμης κρίσης της ανεργίας και του δημόσιου χρέους.

Η διαρκής εφαρμογή των κριτηρίων σταθερότητας και μετά την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος για τις εντός και εκτός ζώνης του ΕΥΡΩ χωρών, καθώς και ο χρόνος έναρξης της τρίτης φάσης της ONE την 1.1.99 δεν πρέπει να παραβλάψουν και να υπονομεύσουν συγκεκριμένες προτάσεις και αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν για την απασχόληση, ούτε να συρρικνώσουν το κοινωνικό πρόσωπο της Ευρώπης.

Απαιτείται γι αυτό μια ριζικά διαφορετική αναπτυξιακή πρόταση για την ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα, γεγονός που σημαίνει ότι το βάρος των πολιτικών πρέπει να στραφεί στην πραγματική σύγκλιση, την κοινωνική συνοχή και την περιβαλλοντική αναβάθμιση της Ένωσης.

Απαιτείται για όλα αυτά η διαμόρφωση και προβολή της ιδέας για μια νέα Ευρωπαϊκή Συνθήκη για ένα νέο εναλλακτικό όραμα στην Ευρώπη.

Ε. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΣΗ

Η ελληνική κυβέρνηση δεν θέλησε τελικά να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των Ελλήνων πολιτών και δεν έλαβε υπόψη της τις απαιτήσεις που διατύπωσε το κοινωνικό και συνδικαλιστικό κίνημα στο μέγα θέμα της ανεργίας. Δεν τόλμησε να συμπορευτεί με τις κυβερνήσεις της Γαλλίας και της Ιταλίας που ξεκίνησαν διαδικασίες μείωσης του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας σε 35 ώρες. Αντίθετα, στη σύνοδο του Λουξεμβούργου υπήρξε πλήρης ευθυγράμμιση της Ελλάδας στην αρχή της “Ευελξίας” στην αγορά εργασίας, ως βασικού μέτρου για την απασχόληση, άποψη που υποστηρίζουν οι πιο συντηρητικές δυνάμεις της Ευρώπης.

Σήμερα η επικείμενη εισαγωγή του ΕΥΡΩ βρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος και σοβαροί προβληματισμοί αναπτύσσονται γύρω από τους όρους εφαρμογής του. Παράλληλα οι κοινωνικές επιπτώσεις της συγκεκριμένης ONE και κυρίως η συνεχώς διογκούμενη ανεργία προκαλούν έντονες κοινωνικές συγκρούσεις σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και φυσικά στην Ελλάδα. Το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ έχουν αποδεχτεί άνευ όρων τις διαδικασίες και τα κριτήρια εφαρμογής του ΕΥΡΩ. Ταυτόχρονα για να αποφύγουν τις ευθύνες για τις αδιέξοδες πολιτικές τους χρεώνουν και τη δική τους ανικανότητα στη στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κυβέρνηση ειδικότερα δικαιολογεί τις πολιτικές άγριας λιτότητας και βίαιης προσαρμογής που εφαρμόζει στην ανάγκη προσέγγισης το ταχύτερο δυνατό του τραίνου της ONE που όμως κινείται πάντα με ταχύτητα μεγαλύτερη. Σε ανάλογες χρεώσεις, από διαφορετική αφετηρία καταλήγει και το ΚΚΕ.

Οι Έλληνες πολίτες, οι παράγοντες της πραγματικής οικονομίας, οι μισθωτοί, οι επιχειρηματίες, οι γυναίκες, οι νέοι, οι άνεργοι, οι μετανάστες, παραμένουν στο σκοτάδι χωρίς ενημέρωση, χωρίς προβληματισμό έστω για την αναζήτηση πολιτικών αντιμετώπισης των συνεπειών από την εφαρμογή του ΕΥΡΩ. Ήδη οι προβλέψεις των διεθνών οργανισμών (ΟΟΣΑ) είναι δυσοίονες ακόμα και για το μέλλον της ονομαστικής σύγκλισης.

Αποσιωπούνται τελείως και οι βαρείες μελλοντικές επιπτώσεις κατά την εφαρμογή των προληπτικών και αποτρεπτικών διατάξεων του συμφώνου σταθερότητας για να ανταποκριθεί η χώρα στις υποχρεώσεις που συνοδεύουν το ΕΥΡΩ. Νέο φυσικά οικονομικό βάρος θα εναποτεθεί με τους γνωστούς όρους της μονόπλευρης λιτότητας στις πλάτες των αδύναμων κοινωνικών κατηγοριών και στρωμάτων όχι μόνο πριν αλλά και μετά το ΕΥΡΩ, αφού το σύμφωνο σταθερότητας δεσμεύει τα κράτη-μέλη να τηρήσουν ως μεσοπρόθεσμο στόχο “μια ισοσκελισμένη η πλεονασματική δημοσιονομική κατάσταση” και να αναλαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα κατά την κρίση τους, κάθε φορά, διαρθρωτικά δημοσιονομικά μέτρα προκειμένου να

αποτρέψουν “υφιστάμενες ή ακόμα αναμενόμενες αποκλίσεις από τους στόχους της σύγκλισης” ή να αντιμετωπίσουν “πληροφορίες για κινδύνους υπερβολικών ελλειμμάτων.”

Στις νέες επομένως συνθήκες του ενιαίου νομίσματος και με δεδομένες τις υπαρκτές διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών στα επίπεδα παραγωγής και παραγωγικότητας, και κλειδωμένες τις συμβατικές πολιτικές (Νομισματική, συναλλαγματική, δημοσιονομική) κάθε πίεση για δημοσιονομική αναδιάρθρωση ή για βελτίωση της παραγωγικότητας (προσπάθεια πραγματικής σύγκλισης) θα μεταφέρεται αναγκαστικά μέσω της φορολογίας ή των περιοριστικών εισοδηματικών και κοινωνικών πολιτικών στο κοινωνικό σώμα με τους γνωστούς όρους της μονόπλευρης λιτότητας. Έτσι οι όροι της σύγκλισης και προσαρμογής θα διευρύνουν τις κοινωνικές ανισότητες στο εσωτερικό της χώρας, πέραν “του χάσματος συνοχής” που παρατηρείται σε κοινοτικό επίπεδο λόγω της μονιμότερης αδυναμίας της ελληνικής οικονομίας πραγματικής σύγκλισης με τις οικονομίες των άλλων κρατών-μελών που δεν διαφαίνεται όμως στον ορίζοντα των επόμενων 20 ετών.

Ο ΣΥΝ θεωρεί ότι η μείωση του πραγματικού εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας κατά 10% μπορεί να οδηγήσει άμεσα στην εβδομάδα των 35 εργασιμων ωρών χωρίς μείωση των εισοδημάτων, και δεν θα επηρεάσει την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Οικονομίας. Με άξονα το 35ωρο, μπορεί να διαμορφωθούν και επιμέρους πολιτικές που θα αντιμετωπίζουν και τα προβλήματα που προκαλούνται από τις νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, που θα παρέχουν κίνητρα, φορολογικές διευκολύνσεις, με παράλληλη αξιοποίηση και νέων πόρων, αλλά και εκείνων των πόρων που θα προκύψουν από ποσά που σήμερα δαπανώνται αναγκαστικά σε παθητικές πολιτικές για την ανεργία.

Ο ρόλος της Ε.Ε. στον αγώνα κατά της ανεργίας πρέπει να ενισχυθεί άμεσα με τον διπλασιασμό του συνολικού Προϋπολογισμού της Ε.Ε. που συνεχίζει να διατηρείται στο απαράδεκτα χαμηλό ύψος του 1,27% του Κοινοτικού ΑΕΠ, όταν η Ένωση αντιμετωπίζει την μεγαλύτερη κρίση απασχόλησης από την σύστασή της. Μεσοπρόθεσμα επιβάλλεται και νέα αύξηση, ώστε ο προϋπολογισμός της Ένωσης να ανέλθει στο 5% του ΑΕΠ.

Βιώσιμη ανάπτυξη με τους σημερινούς αναπτυξιακούς ρυθμούς κάτω του 3% και ετήσιες μεταβολές της τάξης του 4% στις επενδύσεις και του 0,5% της απασχόλησης δεν προδιαγράφουν ευνοϊκές εξελίξεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Επιβάλλεται μια ριζικά διαφορετική πρόταση που θα καθιστούσε δυνατή μαζί με ορισμένες διαρθρωτικές πολιτικές ένα ποσοστό βιώσιμης ανάπτυξης του 3,5% το χρόνο, μια αύξηση της απασχόλησης της τάξεως του 1,5% ετησίως και την μείωση της ανεργίας κατά 1% το χρόνο, ώστε να μειωθεί κατά 50% στο τέλος του αιώνα.

Η πρόταση αυτή προϋποθέτει μια αύξηση των επενδύσεων της τάξης του 5-6% ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η ίδια η Ε.Ε. πρέπει να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου, στηρίζοντας και προωθώντας την κινητοποίηση δημοσίων και ιδιωτικών πόρων για τις επενδύσεις. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων επιβάλλεται να δραστηριοποιηθούν αξιοποιώντας προς αυτή την κατεύθυνση και τις λιμνάζουσες αποταμιεύσεις προκειμένου να αυξηθούν οι συνολικές επενδύσεις στην Ευρώπη κατά 1% ετησίως του Κοινοτικού ΑΕΠ στα επόμενα πέντε χρόνια.

Πλάι στις αναζητήσεις για την ανάπτυξη, την απασχόληση και το ωράριο υπάρχουν τα μεγάλα προβλήματα των συστημάτων της φορολογίας, της κοινωνικής προστασίας και της μισθοδοσίας. Η προώθηση της ενιαίας αγοράς, της ονομαστικής σύγκλισης και του ενιαίου νομίσματος διαμορφώνει τον ενιαίο οικονομικό χώρο της Ευρώπης, ερήμην της πραγματικής οικονομίας, των φορολογικών συστημάτων, των συστημάτων μισθών και κοινωνικής προστασίας.

Επιβάλλεται ακόμα να δρομολογηθεί η προοπτική δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας ικανού να καλύπτει τις κοινωνικές ανάγκες των Ευρωπαίων πολιτών, να διασφαλίζει και να αναπτύσσει το “κοινωνικό πρόσωπο της Ευρώπης”, που ως γνωστόν αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομείται το ευρωπαϊκό όραμα και ενός

δημοκρατικού φορολογικού συστήματος που θα καταργεί της φορολογικές ανισότητες μεταξύ των κρατών-μελών αλλά και μεταξύ των ευρωπαίων και δημιουργεί προϋποθέσεις για μια κοινωνικά ευαίσθητη δημοσιονομική πολιτική.

ΣΤ. Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Η κρίσιμότητα των περιστάσεων για την ίδια την Ευρώπη και την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, δημιουργεί την υποχρέωση να αναλάβει ο ΣΥΝ στη βάση των παραπάνω απόψεων και στο μέτρο των δυνάμεών του, μια εκστρατεία ενημέρωσης του ελληνικού λαού για τις αρνητικές ευρωπαϊκές εξελίξεις, την αδιέξοδη πορεία της χώρας μας, το ευρωπαϊκό όραμα του ΣΥΝ για μια ριζική αναθεώρηση των συνθηκών, όπως άλλωστε είχε αποφασίσει στο τελευταίο συνέδριό του.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ δεν μπορεί να επικυρωθεί, όπως η συνθήκη του Μάαστριχτ, ερήμην του ελληνικού λαού, χωρίς ουσιαστική ενημέρωση, από μια ολιγόωρη συζήτηση στη Βουλή.

Ο ΣΥΝ θεωρεί αναγκαία τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για την επικύρωση ή όχι της νέας συνθήκης, με πρόταση μη επικύρωσης της από τον ΣΥΝ στη Βουλή προκειμένου να εκτεθούν δημόσια και με σαφήνεια οι απόψεις όλων των πολιτικών δυνάμεων για να αποφανθεί κυρίαρχα ο ελληνικός λαός.

Το πραγματικό δίλημμα δεν είναι η επιλογή ανάμεσα στη σημερινή νεοφιλελεύθερη Ευρώπη των εκατομμυρίων ανέργων και των αγορών από τη μια και τις αντιευρωπαϊκές λογικές ή την έξοδο της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το υπαρκτό δίλημμα και πεδίο αντιπαράθεσης είναι η σημερινή ή μια άλλη Ευρώπη της δημοκρατίας, της διαφάνειας και της πλήρους απασχόλησης χωρίς κοινωνικό αποκλεισμό επισφαλή εργασία και νέα ξενοφοβικά τείχη.

Η δική μας μελλοντική Ευρώπη δεν έχει καμιά σχέση με την σημερινή Ευρώπη της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, των “ρυθμίσεων” της συνθήκης του Σένγκεν.

Η δική μας επιλογή για την άλλη κοινωνική, δημοκρατική, οικολογική Ευρώπη δεν είναι ουτοπία, είναι όρος για την επιβίωση και την προοπτική της ηπείρου μας και προϋπόθεση για να ακολουθήσει η Ελλάδα άλλες πολιτικές ανάπτυξης με κοινωνικό περιεχόμενο.